

BIJLAGEN

Nandi van Suylen

's-Hertogenbosch, januari 2017

INHOUDSOPGAVE

BIJLAGE I – INTERVIEW BIJ DE BELASTINGDIENST	3
BIJLAGE II – INTERVIEW BIJ HET OPENBAAR MINISTERIE	5
BIJLAGE III – INTERVIEW MET DE RECHTER	8
BIJLAGE IV – INTERVIEW MET DE ADVOCaat	10

BIJLAGE I – INTERVIEW BIJ DE BELASTINGDIENST

De heer B. van der Sar – 18 november 2016

Tactisch Adviseur Formeel recht

De inkeer

“We zien vaak een stijging van de inkeer tegen het einde van een termijn waarna bijvoorbeeld de boete wordt verhoogd of op het moment dat er in het nieuws weer aandacht is besteed aan gegevensuitwisseling tussen de Belastingdienst en een bank. In dat laatste geval komen de inkeerverzoeken op een bepaalde dag binnen en de verzoeken die pas later komen, zijn in onze ogen eigenlijk al te laat. Die mensen hadden moeten weten dat wij ze op het spoor zouden komen. Over het algemeen wordt er niet geprocedeerd of de inkeermelding al dan niet op tijd is gedaan. Wellicht bij de verzoeken die net de datum van een termijn met een dag hebben overschreden. De meeste procedures gaan over de hoogte van de boete.

Als iemand is ingekeerd volgt er in het algemeen geen strafvervolgning. Hiervoor hebben wij het AAFD-protocol. (denk aan 69 lid 3 AWR).”

In de vragenlijst die na de inkeermelding van de belastingplichtige aan hem wordt verstrekt staat onder andere de vraag wat de herkomst van het vermogen is. In hoeverre is dit voor jullie van belang? Hoe wordt beoordeeld of het vermogen van een illegale dan wel legale bron afkomstig is?

“Voor ons maakt het eigenlijk niet uit of het geld legaal of illegaal is verworven. Die vraag is voor ons alleen van groot belang om de hoogte van de navorderingsaanslagen te kunnen bepalen. Daar zit een behoorlijk verschil in of dat afgeroomde winst uit onderneming of een erfenis is geweest. De overige vragen zijn ook van belang, maar afhankelijk van de situatie hechten we aan bepaalde vragen meer waarde dan aan andere vragen.

De vragen worden over het algemeen vrij slecht beantwoord door de belastingplichtigen. Op het moment dat wij een informatiebeschikking moeten opstellen is er inderdaad geen sprake meer van een vrijwillige inkeer. De inkeer houdt in dat de belastingplichtige volledige openheid van zaken moet geven, dan is de procedure ook snel afgerond. Op het moment dat wij na een melding naar informatie moeten blijven vragen, is het op een gegeven moment ook wel afgelopen met wachten.

Wij hebben het Memo Aandachtspunten opgesteld, omdat de behandelaars van het VIB (de uitvoerders) vaak met dezelfde soort vragen kwamen. Het is voornamelijk bedoeld als handreiking voor de behandelaars hoe zij invulling moeten geven aan het vaststellen van aanslagen en opleggen van boetes. Zo is de boete bij de inkeer een tijd lang 30% geweest, maar dit was wel de maximum boete. De behandelaars moeten kijken naar de feiten en omstandigheden en kunnen de boete ook bijstellen naar 15% of zelfs 0%, hierover heerste veel onduidelijkheid.

Sommige inkeerzaken duren lang. Ik vind dit onnodig. De banken hebben een bewaarplicht van 10 jaar, maar van de jaren daarvoor hebben zij de gegevens volgens mij meestal ook nog. Daar moeten ze alleen nog even naar zoeken. Om een belastingplichtige dan 4 keer uitstel te geven vind ik veel. Zoals ik al zei, is de inkeer juist bedoeld om volledige openheid van zaken te geven en daar hoeft niet zo'n lange periode overheen te gaan. Het risico hiervan is ook dat het gewoon een kwestie van tijdrekken is, om een bepaald jaar maar te laten verjaren zodat die niet meer meegenomen mag worden in de belastingaanslagen.

Als je het strikt formuleert, dan zou je, met het oog op de informatie-uitwisseling vanaf 2018, nu al te laat zijn om in te keren. Deze mensen keren niet meer in uit schuldgevoel of iets

dergelijks, maar omdat de Belastingdienst over twee tot drie jaar er toch wel achter komt. Zo denk ik er in ieder geval over, maar sommige vonden dat wel te ver gaan.

Ik ben van mening dat de belastingplichtige ten tijde van de versoepelde inkeerprocedure inkeerden om schoonschip te maken, nu gebeurt dat alleen nog uit angst dat wij er in de nabije toekomst achter komen.”

Gegevens overdacht

“Voor de informatie-uitwisseling kijken wij naar verschillende aspecten, bijvoorbeeld het doel waarvoor de informatie verstrekt moet worden, hoe het zit met de privacy en de proportionaliteit en subsidiariteit. Wij hebben veel informatie van de belastingplichtige, maar andere instanties willen deze informatie ook graag hebben. De FIOD ontvangt bijvoorbeeld graag alle informatie over belastingplichtige van ons, maar zo werkt het niet. Wij mogen niet alle gegevens zomaar doorgeven.

De Belastingdienst mag strafbare feiten melden bij het OM, bij een paar delicten zoals moord en doodslag zijn wij verplicht een melding te doen.”

In de periode van september 2013 tot en met juni 2014 gold de versoepelde inkeer. In deze periode is het AMLC betrokken bij de inkeer.

- **Wat is daar de reden van geweest?**
- **Het AMLC moest het vermogen waarmee werd ingekeerd op een mogelijke criminele herkomst toetsen, gebeurde dat bij iedere inkeer?**
- **Waar in de procedure van de inkeer kwam het AMLC erbij?**
- **Is het succesvol geweest dat het AMLC erbij betrokken was?**
- **Is het AMLC nog steeds betrokken bij de inkeerprocedure?**

“Het AMLC is bijna tegelijkertijd met de periode van de versoepelde inkeer opgestart als zodanig. Zij zijn ook direct betrokken geraakt bij de inkeerprocedure, zij doen veel onderzoek op het gebied van witwassen. Het AMLC is geïnteresseerd in de inkeer, omdat er meer gevallen bekend zijn waarbij belastingplichtige door gebruik te maken van de inkeerprocedure, geld hebben witgewassen. Aan het AMLC worden alle Burgerservicenummers van de inkeerders doorgespeeld. Hoe zij het precies doen, durf ik niets over te zeggen, maar zij hebben in ieder geval erg veel kennis over de belastingplichtige waardoor zij gemakkelijk kunnen controleren of de belastingplichtige al een bepaalde historie heeft met andere strafbare feiten (bijvoorbeeld de drugshandel en dergelijke). Indien zij een verdachte situatie hebben wordt dat al dan niet in samenwerking met de FIOD ook aan het Openbaar Ministerie doorgespeeld. Dit gebeurt nog steeds en ook bij alle inkeerverzoeken. Op het moment dat de behandelaar zelf het vermoeden krijgt dat het vermogen geen legale herkomst heeft, kan dat ook altijd in dat stadium al doorgezet worden naar het AMLC. Het AMLC kan gezien worden als een schakel tussen de Belastingdienst en het Openbaar Ministerie.

Ik denk ook dat het niet wenselijk is om mensen dubbel te beboeten. In het geval dat het echt gaat om drugsdelicten en dergelijke vind ik het terecht dat er nog een strafrechtelijke vervolging komt, maar in de andere gevallen eigenlijk niet.”

BIJLAGE II – INTERVIEW BIJ HET OPENBAAR MINISTERIE

Mevrouw E.J.A. Melssen – Westphal – 15 november 2016

Officier van Justitie bij het Functioneel Parket 's-Hertogenbosch

1. **Bent u bekend met de afspraak tussen het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst met betrekking tot de strafvervolgning van witwassen bij een inkeer van verzwegen legaal vermogen?** “Ja, daar ben ik mee bekend.”
2. **Is deze afspraak vastgelegd binnen het Openbaar Ministerie? / Is iedereen bekend met deze afspraak?** “Deze afspraak staat wel vastgelegd in onze interne e-mails en er wordt ook aandacht aan besteed in overleggen, maar er is geen beleid voor. We gaan steeds meer in overleg met de Belastingdienst. Bijvoorbeeld in verband met een naheffing, om te voorkomen dat we dingen dubbel doen. Dit is ook in het belang van de verdachte. In vergaderingen en dergelijke wordt hier veel aandacht aan besteed.”
3. **Zijn er standaard afspraken over de informatieoverdracht tussen het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst?** “Zie bovenstaand antwoord. We zijn natuurlijk gebonden aan de wettelijke regels met betrekking tot de informatieoverdracht en in welke fase we wat mogen overleggen. We hebben ook een privacy informant die kan controleren of de informatie overgedragen mag worden. Waar mogelijk treden we wel in overleg.”

In witwaszaken moet het Openbaar Ministerie met een vermoeden van witwassen komen.

4. **Hoe wordt bij een vrijwillige verbetering bij de Belastingdienst, door u beoordeeld of het vermogen van illegale bron afkomstig is?** “Dit is onderdeel van onze strategische aanpak, dus ik kan daar niet veel over zeggen. Dit gebeurt in overleg met de Belastingdienst. Als bijvoorbeeld de vermogenspositie afwijkt van de levensstijl of ook de familie opeens een forse stijging in het vermogen heeft, kunnen wij besluiten om nader onderzoek in te stellen.”
5. **Maakt u – vaak – gebruik van witwastypologieën om tot een vermoeden van witwassen te komen?** “Ja, van de witwastypologieën wordt veel gebruik gemaakt. Het zijn er dan ook veel. Aan de hand van de typologieën kunnen wij bepaalde gedragingen koppelen aan het witwassen. Typologieën kunnen een bepaalde trend laten zien in het witwascircuit, waarop ook de strategie van het Openbaar Ministerie weer kan worden aangepast. Het Openbaar Ministerie let goed op wat er in de praktijk gebeurt. De typologieën kunnen als een bepaalde rode draad/startpunt worden gezien, waar bewijs omheen wordt verzameld, ze geven een bepaalde richting aan het onderzoek.”
6. **Gaat u op zoek naar andere feiten en omstandigheden? En zo ja, hoe wordt dit gedaan als het feit jaren geleden gepleegd zou zijn?** “Wij kijken naast die typologieën naar het totaal plaatje. De omgeving van de verdachte is erg belangrijk. Krijgt de familie van de verdachte bijvoorbeeld opeens erg veel geld binnen, dan is dat verdacht. Daarnaast wordt het financiële plaatje in kaart gebracht en wordt de vermogenspositie met de levensstijl van de verdachte vergeleken. Als de uitgaven veel hoger zijn dan de inkomsten, gaat er een belletje rinkelen.

Ik vind het begrijpelijk dat de Hoge Raad een aantal kwalificatie-uitsluitingsgronden heeft opgesteld. Het vervolgen voor witwassen zonder die uitsluitingsgronden ging in bepaalde gevallen wel erg gemakkelijk.”

De verdachte dient een concrete, verifieerbare en niet hoogst onwaarschijnlijke verklaring over de herkomst van het geld af te geven.

- 7. Wat houden deze eisen volgens u in?**
- 8. Wanneer voldoet een verklaring, volgens u, aan deze eisen?**
- 9. Welke consequenties verbindt u, dan wel kan u verbinden, aan een verklaring die niet aan die eisen voldoet?**

“De eisen aan de verklaring zijn concreet, verifieerbaar en niet hoogst onwaarschijnlijk. Het is afhankelijk van de omstandigheden van het geval wanneer aan de eisen voldaan is. Met de verklaring van de verdachte wordt gekeken of dit het vermoeden van het Openbaar Ministerie bevestigt, past het in het plaatje van de bewijsvoering, en zo niet, of het dan genoeg aanknopingspunten geeft om nader onderzoek in te stellen. Op het moment dat de verklaring hoogst onwaarschijnlijk is, is er voor het Openbaar Ministerie al snel geen reden om nader onderzoek te doen. Definiëren van de eisen is eigenlijk niet mogelijk, omdat dit ook afhankelijk is van de omstandigheden van het geval.”

Er geldt een verjaringstermijn van twaalf jaar in witwaszaken, maar het vermogen van de verdachte kan al jaren eerder zijn verworven.

- 10. Is dat een nadeel in jullie onderzoek naar de bron van witwassen?**
- 11. Hoe gaat u ermee om, indien een verklaring van de verdachte door het tijdsverloop niet meer te verifiëren is? Houden jullie daar rekening mee?**

“Het Openbaar Ministerie moet wel een vermoeden van witwassen, met bewijs daarvan, op tafel kunnen leggen. Hiervoor moet ook het Openbaar Ministerie in sommige gevallen ook ver terug in de tijd. De bewijslast ligt bij het Openbaar Ministerie, maar op het moment dat een bepaalde lijn zichtbaar is en een bepaalde geldstroom daar niet in past, is het aan de verdachte om met een concrete, verifieerbare en niet hoogst onwaarschijnlijke verklaring te komen, die niet wordt uitgesloten door het bewijs dat het Openbaar Ministerie al heeft verzameld.

Problemen met de verjaring heeft het Openbaar Ministerie niet, er geldt een lange termijn en het witwassen is een delict dat blijft voortbestaan zolang het geld voorhanden/verhuld/et cetera is.”

12. In de jaren tachtig en negentig was het heel normaal om geld op een buitenlandse bankrekening te zetten om te sparen. Toch wordt voor de onderbouwing van een vermoeden van witwassen gebruik gemaakt van typologieën als <het feit dat Nederlanders in het buitenland geld op aldaar geopende bankrekeningen hebben staan om buiten het zicht van de Nederlandse autoriteiten en / of Nederlandse opsporingsdiensten te blijven>. Hoe kan dit vermoeden volgens u in stand houden?

“Wij kijken, indien er geen aantoonbaar gronddelict voor witwassen is, met het zes-stappen-arrest van het gerechtshof Amsterdam over het witwassen naar het hele beeld. Als je opeens veel geld krijgt, moet je dat kunnen aantonen. Ook als het gaat om een dergelijk groot tijdsverloop, zoals in de casus, bestaan er al bepaalde lijnen in het vermogenspatroon. Op het moment dat daar opeens veel geld bovenop komt, is dat verdacht. Daar moet dat een geldleningsovereenkomst, een schenking, een erfenis of een dergelijke aan ten grondslag liggen, wat je ook jaren later nog aan moet kunnen tonen. Kan de verdachte dit niet, dan is dat het risico waar hij zelf voor heeft gekozen toen hij het vermogen niet bij de Belastingdienst heeft gemeld.”

13. Licht volgens u schending van enig beginsel van behoorlijke procesorde op de loer in de gevallen waarin vervolging van witwassen na een vrijwillige inkeer wordt ingesteld en/of van een verdachte een verklaring wordt verlangd over zijn vermogen dat jaren geleden is verworven? Waarom wel/niet?

Zie het antwoord op vraag 12.

Overig

“Witwassen is eigenlijk het enige delict waarbij een soort omkering van de bewijslast geldt. De bewijslast ligt natuurlijk bij het Openbaar Ministerie, maar de verdachte moet met een verklaring toch met aanknopingspunten voor het Openbaar Ministerie komen, om te laten zien dat het Openbaar Ministerie er naast zit en dat het geld van legale bron afkomstig is. Het alternatieve scenario dat de verdachte moet schetsen is dus van heel groot belang in deze zaken. Kan de verdachte geen (goede) verklaring afleggen, kan geconcludeerd worden dat het geschetste vermoeden van het Openbaar Ministerie inderdaad verdacht is en dat het niet anders kan dan dat het geld afkomstig is uit enig misdrijf.

Het Openbaar Ministerie is blij met de witwasbepalingen, maar omdat de bepaling redelijk gemakkelijk te gebruiken is, maken zij wel verschillende afwegingen gedurende het onderzoek. Natuurlijk is er een bepaalde capaciteit beschikbaar en moet er gekeken worden in welke zaken zij tijd en geld steken (bij bijvoorbeeld een volledige en juiste inkeer, zal het Openbaar Ministerie niet zomaar onderzoek starten naar witwassen). De ernst van het gronddelict kan meespelen bij het bepalen welke zaken prioriteit hebben. Wat dat betreft is het voor het Openbaar Ministerie erg belangrijk of het geld in eerste instantie wit of zwart was. Daarnaast zijn ze er bij het Openbaar Ministerie van bewust dat onderzoek naar witwassen consequenties met zich mee kan brengen voor de verdachte en dat het Openbaar Ministerie het ook mis kan hebben. Een onderzoek naar witwassen kan al leiden tot het faillissement van een bedrijf of een echtscheiding. In sommige gevallen geniet het niet de voorkeur om met allemaal overheidsvoertuigen, hesjes van de FIOD voor de deur te gaan staan, terwijl dit in een andere zaak – ondanks de eventuele gevolgen – wel beter is. Ook dit is weer onderdeel van de strategische aanpak van het Openbaar Ministerie en is afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Het strafrechtelijke onderzoek naar witwassen is telkens weer maatwerk, er zijn geen protocollen voor. Het Openbaar Ministerie heeft wel veel mogelijkheden tijdens dit onderzoek, zoals het leggen van beslag op zaken, bevriezen van rekeningen etc.

Witwasdelicten zijn geen ‘brengdelicten’. Bij een diefstal zal iemand zeggen dat zijn portemonnee is gestolen en bij een mishandeling zal iemand melden dat hij geslagen is. Bij witwassen ligt dit anders, het Openbaar Ministerie moet in deze zaken zelf informatie blijven zoeken en blijven schuiven met hun strategie.”

BIJLAGE III – INTERVIEW MET DE RECHTER

De heer L. Mooy – 5 december 2016

Raadsheer te 's-Hertogenbosch

1 Bent u bekend met de bewijsconstructie van witwassen, zoals die uit de jurisprudentie voortvloeit? “Jazeker.”

De verdachte dient een concrete, verifieerbare en niet hoogst onwaarschijnlijke verklaring af te leggen.

2 Wat houden deze eisen volgens u in? “De eerste vragen die aan de verdachte gesteld worden zijn hoe komt u aan dat geld en hoe krijg ik daar bewijs van. Vooral de feiten en omstandigheden die er omheen hangen zijn belangrijk. We willen ook graag weten waar iemand in het witwascircuit zit (aan het begin of er is al een hele “kerstboomconstructie” om het geld er weer legaal uit te laten zien.). Hier moeten wij per zaak anders naar kijken.”

3 Welke consequenties kan u verbinden aan een verklaring die niet aan de eisen voldoet? “Als de verdachte geen verklaring kan geven die aan de eisen voldoet en het Openbaar Ministerie heeft een overtuigend vermoeden op tafel gelegd, dan zullen we vaak kunnen concluderen dat het niet anders kan dan dat het geld van criminele herkomst is.”

In de jaren tachtig en negentig was het heel normaal om geld op een buitenlandse bankrekening te zetten. Toch gebruikt het Openbaar Ministerie voor het vermoeden van witwassen typologieën zoals: <het feit dat Nederlanders in het buitenland geld op aldaar geopende bankrekeningen hebben staan om buiten het zicht van de Nederlandse autoriteiten te houden>. Terwijl dit geldt voor alle Nederlanders met een buitenlandse bankrekening die voor de autoriteiten is verzwegen.

4 Hoe kijkt u tegen deze onderbouwing aan? “Deze typologieën zijn er vooral om een idee te geven van wat er is gebeurd, om het beeld om het vermoeden van witwassen heen te schetsen.”

Er geldt een verjaringstermijn van twaalf jaar in witwaszaken, maar het vermogen van de verdachte kan al jaren eerder zijn verworven.

5 Hoe gaat u ermee om als de verklaring van de verdachte door het tijdsverloop tussen het verwerven van het vermogen en de start van het strafrechtelijk onderzoek niet meer te verifiëren is? De officier van justitie met wie ik gesproken heb, zegt dat op het moment dat de verdachte niet een met documenten onderbouwde verklaring kan komen, dit voor rekening van de verdachte moet komen, omdat dat het risico is dat hij heeft genomen toen hij het vermogen buiten het zicht van de Belastingdienst heeft gehouden. Denkt u dat deze redenering standhoudt, rekening houdend met het feit dat de burger geen enkele wettelijke bewaarplicht heeft? Denkt u dat het recht op een eerlijk proces in het geding kan zijn, door zo’n groot tijdsverloop? “Witwassen is natuurlijk een doorlopend delict. Ik ben het wel eens met de officier van justitie, indien de verdachte dit geld voor een ander heeft gehouden en daar geen bewijs van kan geven. Het is een ander geval indien het geld van de verdachte zelf is. Heeft hij dat geld uit eigen misdrijf verworven dan kan ik sowieso niet tot een veroordeling komen en moet er meer gebeurd zijn dan het verhullen en de verdachte kan met een concrete en niet hoogst onwaarschijnlijke verklaring komen, dan kijk ik toch de officier van justitie aan waar dan uit blijkt dat een vermoeden voor witwassen gerechtvaardigd is. De bewijslast ligt bij het Openbaar Ministerie en niet bij de verdachte. Indien de verklaring van de verdachte plausibel is, dan kan de eis <verifieerbaar> minder van belang zijn. Het is aan het Openbaar Ministerie om nader onderzoek te doen.”

6 Is het mogelijk dat door het grote tijdsverloop de verdediging in de verdedigingsmogelijkheden geschaad wordt? Getuigen kunnen niet meer gehoord worden en documenten ontbreken.

7 Met het oog op het grote tijdsverloop, bent u van mening dat het altijd van de verdachte verlangd kan worden om een verklaring af te leggen die aan alle eisen voldoet?

“Om tot een veroordeling van witwassen te komen is meer nodig dan het uit het zicht houden. Geld op een bankrekening storten is ook niet genoeg om van witwassen te spreken. Dat het geld afkomstig is van criminele herkomst, betekent niet dat er ook sprake is van witwassen. Dit blijkt ook duidelijk uit de jurisprudentie van de Hoge Raad. Indien het gaat om eigen geld, moet er meer zijn dan het geld verstoppen. Iets van dat geld kopen, wordt in de jurisprudentie ook niet (meer) gezien als witwassen. Stel dat van het geld op de buitenlandse bankrekening een auto wordt gekocht, is dat nog steeds gekoppeld aan jou en daar wordt niets aan verhuld. De werkelijke herkomst moet worden verhuld, waarbij een soort mistgordijn wordt opgegooid waardoor door allerlei handelingen niet meer terug te rechercheren is wat de werkelijke herkomst was. Is dat mistgordijn wel opgegooid, dan kan het niet anders dan dat het geld een criminele herkomst heeft.

Stel de verdachte heeft een verleden met drugsdelicten, bijvoorbeeld hennepsteelt, handel in XTC en dergelijke dan is de kans groot dat het geld van de verdachte, afkomstig is uit eigen misdrijf. Dan kan ik al niet meer tot een veroordeling komen. Tenzij er inderdaad meerdere handelingen zijn uitgevoerd die toezien op het verhullen van de criminele herkomst. Dan wordt er ook gekeken naar de geldstroom van de verdachte en het is aan het Openbaar Ministerie om daarna te kijken.

Indien de verdachte geen legale inkomsten heeft, maar er is ook niets bekend over een criminele achtergrond, dan kan het weer haast niet anders dan dat het geld voor iemand anders wordt witgewassen. In dergelijke situaties is een plausibele verklaring weer van groter belang.”

Over de aanpassing witwaswetgeving. Hoe kijkt u er tegenaan dat de Hoge Raad een bepaalde kwalificatie-uitsluitingsgrond in het leven roept, omdat het onwenselijk is dat iemand voor hetzelfde feitencomplex dubbel gestraft kan worden, maar dat de wetgever dat niet wenselijk vindt en diezelfde uitsluitingsgrond weer apart strafbaar stelt waardoor de rechter er niet meer omheen kan?

“Ik vind dit een wenselijke stap. Met de huidige regelgeving moesten we wel vaak vrijspreken en kan er ook geen geld ontnomen worden. Nu ik echter zie welke straf erop staat kan ontneming nog steeds niet, maar ik kan het geld wel verbeurd laten verklaren. Wel moeten wel waken voor een eendaadse samenloop. Veel crimineel geld bleef anders in het financiële circuit, waardoor het vervuild raakte. Terwijl de witwasregelgeving, naast het internationale aspect, er vooral op toe moest zien dat het financiële circuit schoon bleef. Hiermee wordt gerepareerd dat geld afkomstig uit eigen misdrijf ook kan worden afgepakt.

Hoewel het Openbaar Ministerie dus het idee heeft dat witwassen gemakkelijk tenlastegelegd kan worden en waar het makkelijk tot een veroordeling kan komen van de verdachte, denk ik daar toch anders over. De bewijslast is en blijft bij het Openbaar Ministerie. Op het moment dat een verklaring concreet en niet hoogst onwaarschijnlijk is, is de verifieerbaarheid niet altijd nodig en ligt het weer in handen van het Openbaar Ministerie. Toch blijft het in witwaszaken elke keer weer kijken naar de omstandigheden van het geval.”

BIJLAGE IV – INTERVIEW MET DE ADVOCaat

De heer H. Bugter – 7 december 2016

Strafrecht advocaat

1 Bent u bekend met de afspraak tussen het Openbaar Ministerie en de Belastingdienst met betrekking tot de strafvervolgning van witwassen bij een inkeer van verzwegen legaal vermogen? “Hier heb ik wel van gehoord, maar ik ben er niet helemaal mee bekend. Collega advocaat heeft er in de Kamervragen wel over gelezen, maar is verder niet bekend met de afspraak.”

2 Hebt u wel eens cliënten bijgestaan die ondanks dat ze zijn ingekeerd toch strafrechtelijk voor witwassen werden vervolgd? “Ja.”

3 Bent u bekend met de bewijsconstructie van witwassen, zoals die uit de jurisprudentie voortvloeit? “Ja.”

De verdachte dient een concrete, verifieerbare en niet hoogst onwaarschijnlijke verklaring af te leggen.

4 Wat houden deze eisen volgens u in? “Deze eisen zijn elke keer weer afhankelijk van de omstandigheden van het geval, wat hangt er om de situatie heen en hoe belangrijk is de verklaring daarbij.”

In de jaren tachtig en negentig was het heel normaal om geld op een buitenlandse bankrekening te zetten. Toch gebruikt het Openbaar Ministerie voor het vermoeden van witwassen typologieën zoals: <het feit dat Nederlanders in het buitenland geld op aldaar geopende bankrekeningen hebben staan om buiten het zicht van de Nederlandse autoriteiten te houden>. Terwijl dit geldt voor alle Nederlanders met een buitenlandse bankrekening die voor de autoriteiten is verzwegen.

5 Hoe kijkt u tegen deze onderbouwing aan? “Als het Openbaar Ministerie alleen hiermee aan komt zetten, kan je dat heel gemakkelijk wegvegen. Voor die tijd was het vrij normaal dat het geld werd weggezet en dat gebeurde niet alleen door criminele, helemaal niet.”

Er geldt een verjaringstermijn van twaalf jaar in witwaszaken, maar het vermogen van de verdachte kan al jaren eerder zijn verworven.

6 Hoe zou u ermee omgaan als uw cliënt door het verstrijken van de tijd geen verifieerbare, concrete en niet hoogst onwaarschijnlijke verklaring meer kan afleggen? “Als de verklaring maar plausibel is. Is het een plausibel verhaal, dan moet het Openbaar Ministerie maar bewijzen dat het niet is zoals de cliënt het vertelt. De bewijslast ligt niet bij de verdachte. Als er maar voldoende twijfel is over het verhaal van het Openbaar Ministerie.”

De officier van justitie met wie ik gesproken heb, zegt dat op het moment dat de verdachte niet een met documenten onderbouwde verklaring kan komen, dit voor rekening van de verdachte moet komen, omdat dat het risico is dat hij heeft genomen toen hij het vermogen buiten het zicht van de Belastingdienst heeft gehouden.

7 Wat vindt u daarvan? (Ook rekening houdend met het feit dat de burger geen enkele wettelijke bewaarplicht heeft?) “Dit vind ik vrij makkelijk gezegd van het Openbaar Ministerie, want de bewijslast ligt bij het Openbaar Ministerie en niet bij de verdachte. Kijkend naar de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens met betrekking tot de nemo tenetur mag in het geval dat de situatie schreeuwt om uitleg, een

verklaring eigenlijk niet uitblijven. Maar als die verklaring plausibel is, dan is er niet meer nodig ter ondersteuning, het Openbaar Ministerie moet dan maar gaan bewijzen dat het niet zo is. In het fiscaal recht moet je met documenten ter onderbouwing van je verklaring kan komen, maar dat is in het strafrecht niet zo. Het komt er op neer dat je alleen twijfel hoeft te zaaien. Komt de verdediging met een plausibel verhaal dat het om legaal verkregen vermogen gaat, dan is dat voldoende. Laat het Openbaar Ministerie maar bewijzen dat het niet zo is, want je hoeft niets te bewijzen.”

8 Is het mogelijk dat door het grote tijdsverloop de verdediging in de verdedigingsmogelijkheden geschaad wordt? “Getuigen kunnen meer gehoord worden en documenten ontbreken en kunnen dus niet meer overlegd worden, terwijl deze rechten wel aan de verdachte toekomen vanuit het equality of arms beginsel. Aangezien het vooral gaat om het schetsen van een plausibele situatie en de bewijslast niet bij de verdachte ligt, moet het ook geen probleem zijn als de verdachte geen documenten meer heeft die zijn verhaal ondersteunen. Het Openbaar Ministerie kan dat wel willen, maar de rechter oordeelt erover en weet ook dat de bewijsplicht bij het Openbaar Ministerie en niet bij de verdachte ligt.”

9 Gelet op het grote tijdsverloop in dergelijke zaken, bent u dan van mening dat nog steeds van een verdachte een verklaring verlangd kan worden die aan alle eisen voldoet? “Ik denk dat je moet gaan kijken naar strafuitsluitingsgronden. Dat de verklaring van de verdachte plausibel is, is het belangrijkste.

Weerlegging van het bewijs is niet nodig. Het is alleen van belang dat een andere situatie, die uit de verklaring blijkt, gewoon erg plausibel is en niet dat je daar bewijs voor moet aandragen. Daar is het Openbaar Ministerie voor.”

Over de aanpassing witwaswetgeving. Hoe kijkt u er tegenaan dat de Hoge Raad een bepaalde kwalificatie-uitsluitingsgrond in het leven roept, omdat het onwenselijk is dat iemand voor hetzelfde feitencomplex dubbel gestraft kan worden, maar dat de wetgever dat niet wenselijk vindt en diezelfde uitsluitingsgrond weer apart strafbaar stelt waardoor de rechter er niet meer omheen kan?

“Ik denk dat er een grote kans is dat rechters zich gaan verzetten tegen deze nieuwe bepalingen. Ze zullen lage straffen opleggen of zelfs, als het gronddelict ook ten laste is gelegd, alleen de hoogte van de straf opleggen die zij alleen voor het gronddelict ook opgelegd zouden hebben. Je ziet nu een verrechtsing in de maatschappij, met de laatste bewindvoerders, eigenlijk in de hele wereld. Er moet steeds zwaarder gestraft worden.”